

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЛУСКАТОВ Олександр Віталійович

УДК 343.98

**РОЗСЛІДУВАННЯ НЕРОЗКРИТИХ ЗЛОЧИНІВ
МИНУЛИХ РОКІВ**

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2006

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Харківському національному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

- Науковий керівник:** кандидат юридичних наук, доцент
Макаренко Євген Іванович,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін.
- Офіційні опоненти:** доктор юридичних наук, професор
Лукашевич Віталій Григорович,
Гуманітарний університет “Запорізький інститут державного і
муніципального управління”, перший проректор;
- кандидат юридичних наук, доцент
Кожевніков Геннадій Костянтинович,
Академія прокуратури України, професор кафедри теорії і практики
прокурорської діяльності.
- Провідна установа:** Київський національний університет внутрішніх справ, кафедра
криміналістики, Міністерство внутрішніх справ України, м. Київ.

Захист відбудеться “23” вересня 2006 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.01 Харківського національного університету внутрішніх справ (61080, м. Харків, проспект 50-річчя СРСР, 27).

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ (61080, м. Харків, пр-т 50-річчя СРСР, 27).

Автореферат розісланий “22” серпня 2006 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Литвинов О.М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Завданням органів досудового слідства, що випливає з положень ст. 2 Кримінально-процесуального кодексу України (далі КПК), є швидке і повне розкриття злочинів, викриття винних і забезпечення правильного застосування Закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний. Окремі злочини протягом довгого часу, або й зовсім, залишаються нерозкритими. Це створює у порушників закону уяву про їх безкарність, сприяючи продовженню злочинної діяльності. З іншого боку, такий стан справ не додає впевненості громадянам у спроможності правоохоронних органів їх захистити.

На кінець 2004 року в Україні було зареєстровано 503139 злочинів, з яких нерозкритими залишились 187590, тобто приблизно кожен третій. Значну їх кількість (113436) складають крадіжки, велика частка (101920) тяжких злочинів, з них 310 навмисних вбивств, 24370 грабежів, 1071 розбоїв, 1135 важких тілесних ушкоджень. На зазначений період залишок нерозкритих злочинів минулих років у цілому по Україні – 1527044. Більш усього їх в Дніпропетровській області (146703), менше в Харківській (118048), Донецькій (119871) та Луганській (113138) областях, де також значна щільність населення, в Криму (113907) та в місті Києві (145410).

Наукове забезпечення організації діяльності з розкриття та розслідування злочинів надає криміналістична методика. Сучасний рівень її розвитку недостатньо відповідає як рівню і характеру злочинності в Україні, так і вимогам слідчої практики, у зв'язку з чим потребує постійного удосконалення активними науковими пошуками.

Питання розслідування нерозкритих злочинів минулих років раніше досліджувалися в криміналістичній науці; певний внесок в розробку даної проблеми зробили вчені В.П. Бахін, В.М. Биков, І.Ф. Герасимов, Г.Г. Зуйков, О.Р. Ратинов, В.П. Лавров, В.Д. Ломовський, І.М. Лузгін, Г.М. Мудьюгін, Г.Є. Фірсов та інші.

Але переважна більшість дослідників обирала предметом своїх досліджень окремі аспекти зазначеної проблеми, зокрема методологічного характеру, проведення аналізу зупиненої кримінальної справи про нерозкритий злочин та інших матеріалів, питання організації та планування оперативних заходів, тактичні особливості провадження слідчих дій після відновлення досудового слідства. У зв'язку з цим залишається значна кількість не вирішених досі проблем як суто теоретичного характеру (наприклад, визначення поняття нерозкритих злочинів минулих років), так і щодо спрямування криміналістичних рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів минулих років у площину їх практичного застосування.

Крім того, актуальність дослідження обумовлена існуванням протиріч між нормами КПК, що регламентують перебіг строку досудового слідства, та підставами для його зупинення у випадку

нерозкриття злочину. Виходячи з цього, доцільність усебічного дослідження проблем розслідування нерозкритих злочинів минулих років обумовлена як необхідністю подальшої розробки її теоретичних положень, так і потребами практики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є складовою частиною наукових досліджень Міністерства внутрішніх справ (далі МВС) України (Тематики пріоритетних напрямків фундаментальних та прикладних досліджень вищих навчальних закладів та науково–дослідних установ МВС України на період 2002–2005 роки, затвердженої наказом МВС України від 30 червня 2002 року № 635 (п. 1.1), Програми заходів щодо удосконалення організаційного, правового, матеріально–технічного та кадрового забезпечення слідчого апарату органів внутрішніх справ України, зміцнення дисципліни і законності в його діяльності на 2002–2005 роки, затвердженої рішенням колегії МВС України № 8 км/1 від 19 липня 2002 року (п. 1.2, п. 1.4.6), Програми реформування в системі МВС України наукової та науково–технічної діяльності у сфері боротьби із злочинністю, затвердженої наказом МВС України від 15 травня 2003 року № 491 (п. 3.3), Плану організаційно–практичних заходів щодо реалізації завдань, поставлених Президентом України на Всеукраїнській нараді з питань боротьби з корупцією і організованою злочинністю, затвердженого колегією МВС України від 6 лютого 2004 року № 1км/1 (п. 1.10), та Головних напрямків наукових досліджень Національного університету внутрішніх справ на 2001–2005 роки (п. 6.6), затверджених Вченою радою Національного університету внутрішніх справ (протокол № 3 від 23 березня 2001 року), включене до планів науково–дослідних робіт кафедри криміналістики Харківського національного університету внутрішніх справ.

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у комплексній науковій розробці основних теоретичних та практичних проблем розслідування нерозкритих злочинів минулих років. Дана мета зумовила постановку таких завдань:

- визначити поняття нерозкритих злочинів минулих років та структурувати рекомендації щодо процесу їх розслідування;
- дослідити та систематизувати причини, з яких злочини залишаються нерозкритими, а також фактори, що впливають на їх розслідування;
- розробити методичні рекомендації щодо проведення аналізу матеріалів кримінальної справи про нерозкритий злочин, досудове слідство у якій зупинено;
- визначити типові слідчі ситуації, що складаються на різних стадіях розслідування нерозкритих злочинів минулих років;
- розробити методичні рекомендації щодо планування заходів непроцесуального характеру та окремих слідчих дій під час розслідування нерозкритих злочинів минулих років;

– визначити можливі напрямки реформування кримінально-процесуального законодавства, спрямовані на упорядкування регламентації слідчої діяльності у кримінальних справах, досудове слідство у яких зупинено в зв'язку з невстановленням особи, що вчинила злочин.

Об'єктом дисертаційного дослідження є діяльність правоохоронних органів з розслідування нерозкритих злочинів минулих років; законодавство, яке регулює суспільні відносини у зазначеній сфері.

Предметом дослідження є засоби, прийоми і методи, які застосовуються у ході розслідування нерозкритих злочинів минулих років, теоретичні аспекти формування структури цього процесу в цілому та у взаємозв'язку його елементів, організаційно-тактичні особливості діяльності правоохоронних органів з розслідування зазначеної категорії злочинів.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження складає діалектичний метод наукового пізнання дійсності, а також спеціальні наукові методи. Усі вони використані у взаємозв'язку та взаємозалежності, що обумовило розгляд правових явищ в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Так, наприклад, методи логіки (аналіз, синтез, аналогія та інші) застосовано при дослідженні матеріалів кримінальних справ, точок зору різних авторів щодо окремих проблем предмету дослідження. За допомогою системно–структурного методу систематизовано причини, з яких злочини залишаються нерозкритими, та фактори, що впливають на результати розслідування; структуровано рекомендації щодо розслідування нерозкритих злочинів минулих років; систематизовано заходи непроцесуального характеру, виконувані у кримінальній справі про нерозкритий злочин; розкрито сутність ситуаційного підходу у разі необхідності проведення допитів після відновлення досудового слідства. Історичний метод дозволив розглянути розвиток окремих категорій з проблем розслідування нерозкритих злочинів минулих років. Соціологічний та статистичний методи використано в процесі збору, обробки та аналізу інформації, отриманої при вивченні матеріалів кримінальних справ та за результатами анкетування. Порівняльно–правовий метод застосовано для дослідження правових норм, що регулюють відносини в сфері розслідування нерозкритих злочинів.

При розробці теоретичних положень та рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів минулих років автор керувався чинним законодавством, відомчими нормативними актами. Теоретичною основою дисертаційного дослідження стали праці Ю.П. Аленіна, О.М. Бандурки, В.П. Бахіна, Р.С. Белкіна, В.М. Бикова, І.О. Возгріна, А.Ф. Волобуєва, І.Ф. Герасимова, О.Ф. Долженкова, Л.Я. Драпкіна, А.В. Дулова, В.А. Журавля, Г.Г. Зуйкова, Б.Н. Коврижних, Г.К. Кожевнікова, О.Н. Колесниченка, В.О. Коновалової, В.С. Кузьмічова, В.П. Лаврова, І.М. Лузгіна, В.Г. Лукашевича, Є.І. Макаренка, Г.А. Матусовського, М.І. Порубова, О.Р. Ратинова, М.В. Салтевського, О.П. Снігерьова, В.Г. Танасевича, В.В. Тіщенко, Г.Є. Фірсова, В.Ю. Шепітька, М.П. Яблокова та інших.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій визначається емпіричною базою дослідження, яку склали результати аналізу 249 кримінальних справ, що перебували у провадженні органів дізнання і слідчих МВС України в Дніпропетровській області за період з 2000 по 2002 рік; матеріали анкетування 139 оперативних співробітників та 174 слідчих системи МВС; статистичні матеріали МВС України. При написанні дисертації використаний особистий дев'ятирічний досвід роботи автора на посадах слідчого та оперуповноваженого.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, насамперед, у тому, що за характером і змістом розглянутих питань дисертація є першим в Україні монографічним дослідженням, в якому на підставі вивчення слідчої практики та криміналістичної теорії комплексно та цілісно розглянуто положення розслідування нерозкритих злочинів минулих років. При цьому були отримані такі результати, які мають певний ступінь наукової новизни:

– вперше визначено криміналістичний зміст поняття “нерозкриті злочини минулих років”, тобто злочинів, досудове слідство у кримінальних справах про які зупинено на підставі п. 3 ч. 1 ст. 206 КПК України не пізніше 31 грудня року, що минув, стосовно до року, в якому проводиться розслідування;

– визначено та вперше обґрунтовано сферу застосування рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів минулих років, а саме щодо всіх нерозкритих злочинів, незалежно від часу набуття ними такого статусу, тобто таких, досудове слідство у кримінальних справах про які зупинено на підставі п. 3 ч. 1 ст. 206 КПК України, чим доведено відсутність необхідності розробки окремих рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів поточного року;

– удосконалено структуру рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів минулих років, що запропонована в такій послідовності: 1) характеристика причин та факторів, що впливають на розкриття та розслідування нерозкритих злочинів минулих років; 2) аналіз матеріалів кримінальної справи, досудове слідство по якій зупинено; 3) типові слідчі ситуації, організація та планування розслідування; 4) непроцесуальна діяльність у ході розслідування нерозкритого злочину; 5) особливості тактики проведення окремих слідчих дій;

– на новому рівні систематизовано причини, з яких злочини залишаються нерозкритими, та з урахуванням позитивного й негативного характерів дії розглянуто всі фактори, що впливають на розслідування нерозкритих злочинів минулих років. Крім того, зазначені фактори систематизовано та доповнено двома новими, а саме протидії та раптовості;

– вперше запропоновано програму дій щодо аналізу матеріалів кримінальної справи про нерозкритий злочин у вигляді рекомендацій з послідовного ознайомлення з результатами вже проведеного розслідування, а також форму анкети з метою фіксації отриманих результатів;

- обґрунтовано необхідність удосконалити діючі автоматизовані інформаційно-пошукові системи (далі АПС), що використовують алгоритми пошуку за ознаками способів вчинення злочинів, та запропоновано основні позиції щодо їх побудови та функціонування;
- визначено типові слідчі ситуації, що складаються в ході розслідування нерозкритих злочинів минулих років, залежно від ступеня інформованості щодо особи злочинця;
- визначено та систематизовано завдання, що виконуються на різних рівнях організації розслідування нерозкритих злочинів минулих років, та запропоновано форму плану розслідування кримінальних справ зазначеної категорії злочинів;
- по-новому систематизовано заходи непроцесуального характеру, виконувані у кримінальній справі про нерозкритий злочин, та вперше запропоновано програми дій з метою максимального використання всього комплексу заходів відповідно до наявних типових слідчих ситуацій;
- по-новому визначено й систематизовано ситуації, що виникають у разі необхідності проведення допитів після відновлення досудового слідства, а також зазначено фактичні підстави для їх проведення;
- доведено недоцільність існування інституту зупинення досудового слідства на підставі п. 3 ч. 1 ст. 206 КПК України та запропоновано внесення змін до чинного КПК запровадженням норм, згідно з якими після закінчення двомісячного терміну в розслідуванні злочину він вважався б нерозкритим на підставі прийняття процесуального рішення, оформленого постановою про визнання злочину нерозкритим, що, на відміну від рішення про зупинення слідства, не обмежувало б можливості проведення слідчих дій.

Практичне значення одержаних результатів дослідження проявляється в тому, що вони можуть бути використані: у сфері науково-дослідної діяльності – для подальшої розробки теоретико-прикладних проблем; у практичній діяльності правоохоронних органів – для удосконалення процесів розслідування нерозкритих злочинів; у правотворчому процесі – з метою заміни інституту зупинення досудового слідства у випадку невстановлення особи, що вчинила злочин, на інститут визнання злочину нерозкритим у чинному кримінально-процесуальному законі та у проекті КПК; у навчальному процесі – при викладанні дисциплін “Криміналістика” та “Організація розкриття та розслідування злочинів”.

Апробація результатів дисертації. Основні результати досліджень, що включені до дисертації, обговорювалися на засіданнях кафедри криміналістики Харківського національного університету внутрішніх справ та кафедри криміналістики Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ МВС України, а також оприлюднювалися на: міжнародній науково-практичній конференції “Теорія та практика криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах” (м. Київ, 22–23 березня 2001 р.); міжвузівській науково-практичній конференції “Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в

процесі правоохоронної діяльності” (м. Донецьк, 27 квітня 2001 р.); науково–практичній конференції “Юридична освіта і правоохоронна діяльність” (м. Дніпропетровськ, 30–31 травня 2001 р.); міжнародній науково–практичній конференції “Актуальні проблеми сучасної криміналістики” (м. Сімферополь – м. Алушта, 19–21 вересня 2002 р.); міжнародній науково–практичній конференції “Пріоритетні напрямки діяльності ОВС у боротьбі із злочинністю в сучасних умовах” (м. Дніпропетровськ, 25–26 жовтня 2002 р.); Всеукраїнському науково–практичному семінарі “Актуальні проблеми удосконалення кримінально–процесуального законодавства” (м. Дніпропетровськ, 28 травня 2004 р.).

Результати дисертації впроваджені: у законотворчу діяльність Верховної Ради України (акт впровадження від 13 травня 2005 р.); у практичну діяльність слідчих УМВС України на Придніпровській залізниці (акт впровадження від 12 квітня 2005 р.) та УМВС України в Дніпропетровській області (акт впровадження від 21 червня 2005 р.); у навчальний процес Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ МВС України (акт впровадження від 4 липня 2005 року).

Публікації. Результати дисертації опубліковано у дев’яти наукових статтях, з яких шість у виданнях, включених до переліку фахових видань ВАК України з юридичних наук, а також у трьох тезах наукових доповідей.

Структура дисертації визначається її метою та завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що включають сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 234 сторінки, із них 172 – основний текст, 21 – список використаних джерел (218 найменувань), 41 – додатки (9).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми, визначається об’єкт, предмет, мета та задачі дослідження, структура, методологічна основа, характеризується наукова новизна роботи. Розкривається практичне значення отриманих результатів та вказуються відомості щодо їх апробації.

РОЗДІЛ 1 “Загальні положення розслідування нерозкритих злочинів минулих років” складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1. “Поняття нерозкритих злочинів минулих років та напрямки використання рекомендацій з їх розслідування”* дисертант зазначає, що в теоретичному аспекті проблема розслідування нерозкритих злочинів минулих років потребує уточнення терміна, застосовуваного для визначення сукупності відповідних рекомендацій. Необхідність вирішення даного питання обумовлена тим, що в публікаціях із зазначеної проблеми воно дотепер залишається відкритим.

Автор проводить аналіз за двома напрямками: 1) допустимість терміна “розслідування нерозкритих злочинів минулих років” для позначення сукупності криміналістичних рекомендацій та 2) криміналістичний зміст поняття “нерозкриті злочини минулих років”.

Дисертант зазначає, що за період з кінця 1960-х років і дотепер для назви комплексу знань, прийомів і методів, використовуваних при розслідуванні злочинів, що залишилися нерозкритими, застосовувалось значне різноманіття виразів, а саме: 1) розслідування раніше нерозкритих злочинів (Г.Г. Зуйков, І.М. Лузгін, О.Р. Ратинов), 2) розслідування нерозкритих злочинів минулих років (В.П. Бахін, В.М. Биков, В.П. Лавров, А.К. Сербулов та інші), 3) діяльність слідчого або органу дізнання у зупиненій кримінальній справі (І.Ф. Герасимов, Г.М. Мудьюгін, Г.Є. Фірсов та інші). Автор підсумовує, що саме термін “розслідування нерозкритих злочинів минулих років” найчастіше зустрічається у працях вчених; відповідає поняттю, традиційно використовуваному у кримінальній статистиці; визначає групу, що складає основну частину від кількості всіх нерозкритих злочинів і значно переважає відсоток нерозкритих злочинів поточного року; найбільш повно відображає характер спільної діяльності різних підрозділів правоохоронних органів, спрямованої на встановлення невідомої особи та збирання доказів її вини у вчиненні злочину, по котрому вже проводилося розслідування, та на підставі цього робить висновок, що його використання є найбільш виправданим для визначення окремої сукупності криміналістичних рекомендацій.

Надалі дисертант зазначає, що, на відміну від порядку обрахування нерозкритих злочинів минулих років, прийнятого у кримінальній статистиці (пункт 20 діючої Інструкції про єдиний облік злочинів), до криміналістичного змісту поняття “нерозкриті злочини минулих років” не слід включати злочини, досудове слідство у кримінальних справах щодо яких зупинено на підставі п. 1 ч. 1 ст. 206 КПК. Така позиція базується на різниці в обсязі інформації щодо особи злочинця у кримінальних справах, зупинених на підставах п. 1 та п. 3 ч. 1 ст. 206 КПК; відповідно, не співпадають й завдання розслідування та шляхи їх реалізації, а також етапи, на яких воно відбувається. Автор зауважує, що не є доцільним суміщення в межах однієї сукупності рекомендацій різних комплексів із дій слідчого й інших служб, спрямованих на досягнення цілей, що істотно різняться та виконуються на різних етапах розслідування. В результаті цього дисертант доходить висновку, що криміналістичний зміст поняття “нерозкриті злочини минулих років” включає лише злочини, досудове слідство у кримінальних справах щодо яких зупинено на підставі п. 3 ч. 1 ст. 206 КПК не пізніше 31 грудня року, що минув, стосовно року, у якому проводиться розслідування.

Разом з тим, автор звертає увагу на низку положень, а саме: 1) кількість нерозкритих злочинів минулих років суттєво превалює над кількістю нерозкритих злочинів поточного року; 2) з часом ускладнюється розкриття злочинів, тож криміналістичні рекомендації, що допомагають розкривати злочини минулих років, спроможні забезпечити результативність розслідування

кримінальних справ щодо нерозкритих злочинів, зупинених у поточному році; 3) ніхто з науковців, які досліджували зазначену проблему, не виділяє будь-якої специфіки для розслідування нерозкритих злочинів поточного року чи минулих років, а навпаки зазначають формальність їх розмежування за календарем. З урахуванням викладеного та статистичних даних, згідно з якими до нерозкритих злочинів найчастіше потрапляють крадіжки, грабежі, незаконні заволодіння транспортними засобами, дисертант доходить висновку, що: 1) рекомендації з розслідування нерозкритих злочинів минулих років можливо використовувати у роботі щодо будь-яких нерозкритих злочинів, незалежно від часу набуття ними такого статусу, тобто немає необхідності у розробці окремих рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів поточного року; 2) найчастіше зазначені рекомендації застосовуються до злочинів корисливої та корисливо-насильницької спрямованості.

У підрозділі 1.2. *“Структура комплексу рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів минулих років”* дисертант дійшов висновку, що в цілому досліджуваний комплекс повинен містити програму для слідчого, що конкретизує його дії в напрямку, визначеному ще невирішеними в ході досудового слідства завданнями: встановлення винної особи; збір доказів, достатніх для пред'явлення обвинувачення та прийняття подальших процесуальних рішень з метою остаточного розкриття злочину. Специфіка даних рекомендацій обумовлена тим, що вони застосовуються як додаткові у сукупності з видовою методикою, коли її самостійне використання виявилось до зупинення слідства безрезультатним.

Для визначення структури зазначеного комплексу рекомендацій вагомим є період розслідування, під час якого їх доцільно застосовувати. Автор дисертації вважає, що цей період починається від зупинення досудового слідства та закінчується не пізніше направлення кримінальної справи до суду з обвинувальним висновком або її закриття за nereабілітуючих підстав.

Проаналізувавши існуючі погляди щодо побудови комплексів криміналістичних рекомендацій, виділених не за кримінально-правовою класифікацією, дисертант поділяє думки В.П. Бахіна, Р.С. Белкіна, М.В. Салтевського та інших вчених, які зазначають, що структури таких комплексів не можуть бути типовими. Разом з тим автор враховує позиції тих науковців (Г.Ю. Жирного, Є.П. Іщенко, А.А. Топоркова, С.М. Чурилова та інших), які впевнені, що структура комплексу рекомендацій повинна відображати хід розслідування відповідної категорії злочинів. Крім того, він вважає за доцільне першим у структурі досліджуваного комплексу рекомендацій розмістити елемент, зміст котрого характеризує систему типових причин і факторів, що вже могли й надалі здатні впливати на процес розкриття злочину, тобто який надає інформацію, вагому для аналізу матеріалів справи, планування подальшої роботи, проведення процесуальних і непроцесуальних дій, а тому пов'язаний з усіма іншими елементами. На підставі зазначеного вище дисертант

формує структуру комплексу рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів минулих років таким чином: 1) характеристика причин та факторів, що впливають на розкриття та розслідування нерозкритих злочинів минулих років; 2) аналіз матеріалів кримінальної справи, досудове слідство по якій зупинено; 3) типові слідчі ситуації, організація та планування розслідування; 4) непроцесуальна діяльність у ході розслідування нерозкритого злочину; 5) особливості тактики провадження окремих слідчих дій.

У підрозділі 1.3. *“Характеристика причин та факторів, що впливають на розкриття та розслідування нерозкритих злочинів минулих років”*, базуючись на наукових працях В.П. Бахіна, В.М. Бикова, Г.Г. Зуйкова, В.П. Лаврова, І.М. Лузгіна, О.Р. Ратинова, М.В. Салтевського та інших, матеріалах практики й анкетування, визначено систему причин, за яких злочини залишаються нерозкритими, та фактори, що впливають на розслідування нерозкритих злочинів минулих років.

Автор наголошує на необхідності розмежування зазначених причин і факторів, оскільки їх дія відрізняється за характером та не співпадає у часі. Причини, що впливають на розкриття злочину, діють негативно і не довше, ніж до прийняття рішення щодо зупинення слідства у зв'язку з невстановленням винної особи. Саме така дія, яку не змогли усунути правоохоронці, обумовлює зазначений результат. У групі факторів, що впливають на подальше розслідування, містяться ті, враховувати дію котрих необхідно після зупинення досудового слідства у кримінальній справі. Автор поділяє думки В.П. Лаврова, І.М. Лузгіна та інших науковців, які визначили шість факторів (тобто: 1) наявність певних результатів проведеного слідства, що не призвело до встановлення злочинця; 2) продовження дії низки об'єктивних причин, що ускладнили розкриття злочину; 3) рівень організації роботи у кримінальних справах щодо нерозкритих злочинів у даному правоохоронному органі; 4) психологічний фактор; 5) особливості процесуальної регламентації діяльності у зупиненій справі щодо нерозкритого злочину; 6) фактор часу), розглянули негативну та позитивну дію деяких із них, але, не здійснили такий аналіз щодо кожного, що дозволило б чіткіше усвідомлювати характер їх впливу при розслідуванні нерозкритого злочину. Дисертант вважає за доцільне включити до зазначеного переліку фактори протидії та раптовості, а також розглядає двосторонню дію кожного з восьми факторів.

Проаналізувавши існуючі погляди на різновиди причин, з яких злочини залишаються нерозкритими, автор погоджується з науковцями (В.П. Бахіним, В.М. Биковим, Г.Г. Зуйковим, О.Р. Ратиновим та іншими), котрі поділяють такі причини на об'єктивні та суб'єктивні. Дисертант доходить висновку, що додатковий розподіл кожної з зазначених груп на підгрупи дозволить краще орієнтуватись щодо характеру дії причин та визначати джерела їх появи чи існування. Пропонується серед об'єктивних причин виділити: 1) обумовлені діями злочинця (або зацікавлених осіб), спрямованими на виключення можливості його виявлення; 2) існуючі незалежно від бажання злочинця й такі, що враховуються або не враховуються ним як сприятливі

вчиненню або приховуванню злочину; 3) залежні від дій потерпілого (очевидця) або характеристики його особистості; суб'єктивні причини розділити на: 1) пов'язані з організацією та якістю проведення окремих слідчих дій та оперативно-пошукових заходів; 2) обумовлені рівнем організації діяльності з розкриття злочину; 3) пов'язані з якістю проведення слідства по нерозкритому злочину в цілому; 4) обумовлені фаховими й особистими якостями співробітника. Результати дослідження доводять, що в більшості саме суб'єктивні причини, ніж об'єктивні, сприяють тому, що злочини залишаються нерозкритими (наприклад, за фактами вчинених злочинів лише у 56% випадків огляди місця події були своєчасними, у 21% – запізнаними, у 23% – не проводились взагалі; з іншого боку, тільки у 17% оглядів мав місце негативний вплив кліматичних умов).

РОЗДІЛ 2 “Аналітико-організаційні основи роботи у кримінальній справі про нерозкритий злочин, досудове слідство по якій зупинено”, складається з двох підрозділів.

У підрозділі 2.1. “Аналіз матеріалів кримінальної справи про нерозкритий злочин, досудове слідство по якій зупинено”, дисертант акцентує увагу на тому, що сприяти якісному та цілеспрямованому проведенню аналізу справи щодо нерозкритого злочину здатна програма дій, котра виходить з мінімальної поінформованості співробітника, який продовжує розслідування, тобто орієнтована на вивчення заново всіх матеріалів кримінальної справи, як би це робив новий слідчий. Автор змушений констатувати, що окремими вченими (В.М. Биковим, В.П. Лавровим, І.М. Лузгіним та іншими) висловлювались пропозиції щодо проведення аналізу зупиненої справи, але вони торкалися або якоїсь частини цієї роботи, або надавались надто узагальнено. Дисертант поділяє погляди В.П. Лаврова, І.М. Лузгіна, В.Я. Горбачевського та інших науковців, які пропонують на початку вивчення кримінальної справи ознайомитись з постановами щодо її порушення та щодо зупинення досудового слідства. Разом з тим, з метою відтворення поступовості процесу пізнання обставин події особою, яка вже проводила розслідування, автор наголошує на необхідності розташування матеріалів справи в хронологічній послідовності по мірі їх складання або надходження. Подібна тактика буде корисна як для слідчого, що вже працював у справі, так і для співробітника, котрий щойно її отримав. Першому з них буде простіше відновити в пам'яті всі особливості проведеного слідства та, можливо, акцентувати увагу на низці деталей, котрі через брак часу, що виникає при роботі одночасно по декількох справах, не були вчасно помічені. Новий слідчий, дотримуючись хронологічного порядку при вивченні матеріалів справи, зможе об'єктивно оцінити хід слідства, виявити причини, з яких злочин залишився нерозкритим.

Виходячи з викладеного вище та базуючись на особистому досвіді, дисертант пропонує програму аналізу матеріалів кримінальної справи щодо нерозкритого злочину, основні складові котрої такі: 1) розподіл усіх матеріалів справи в хронологічній послідовності по мірі їх складання співробітниками правоохоронного органу або надходження туди від інших адресатів; 2) вивчення

постанов про порушення кримінальної справи, зупинення досудового слідства, а також ознайомлення з іншими матеріалами справи для одержання загальної уяви про подію, визначення типової слідчої ситуації на момент зупинення слідства; 3) ознайомлення з планом розслідування кримінальної справи, що використовувався до зупинення слідства; 4) перевірка ступеня його виконання в цілому зіставленням кількості запланованих слідчих і непроцесуальних дій із наявними у справі протоколами й іншими документами; 5) детальне вивчення систематизованих у хронологічній послідовності протоколів огляду місця події, допитів потерпілого, свідків, інших слідчих дій та документів (для визначення якості перевірки усіх раніше висунутих версій, повноти проведення та фіксації результатів слідчих дій, ступеня оцінки та використання встановлених фактів; зіставлення даних, що містяться у протоколах слідчих дій та інших матеріалах справи, для виявлення протиріч як між різними документами, так і усередині окремих із них; виділення інформації, що безпосередньо чи опосередковано дозволяє з'ясувати прикмети злочинця тощо; визначення в деталях способу вчинення злочину); 6) використання даних про прикмети винної особи та спосіб вчинення злочину для пошуку кримінальних справ і матеріалів про інші злочини зі схожими показниками; 7) складання переліку всіх виявлених причин, через які злочин залишився нерозкритим; 8) визначення факторів, які на момент здійснення аналізу впливають позитивно або негативно на розслідування злочину; 9) визначення потенційної можливості надолуження прогалин і недоліків проведеного слідства, а також усунення або пом'якшення дії факторів, які негативно впливають на хід розслідування, під час подальшого проведення процесуальних і непроцесуальних дій, застосування заходів організаційного характеру; 10) визначення нових напрямків і можливостей для пошуку винної особи висуненням додаткових версій, побудованих з урахуванням виявлених прогалин проведеного слідства, протиріч у справі, а також знову виділеної інформації про прикмети винної особи та способи вчинення злочину. З метою фіксації результатів, отриманих при аналізі справи, автором запропоновано анкету-аналіз зупиненої кримінальної справи, успішно використану для вивчення нерозкритих злочинів за час дисертаційного дослідження.

Дисертант також зупиняється на питанні щодо важливості встановлення способу вчинення злочину, виділенні всіх ознак особи невстановленого злочинця, що містяться безпосередньо в матеріалах справи чи опосередковано витікають з них. При цьому наголошується на необхідності удосконалення діючих АПС, що застосовують алгоритми пошуку за ознаками способів вчинення злочинів.

Автор зауважує, що систематизація таких даних введенням їх до АПС через оформлювані слідчим типові картки (відповідно до кожного виду злочину) дозволить оптимізувати пошук невстановлених осіб, які повторно вчиняють злочини. Дисертантом запропоновано концепцію функціонування такої АПС, яка працюватиме за принципом “від загального до окремого” за двома алгоритмами пошуку: 1) спосіб учинення певного виду злочину; 2) сукупність даних про

зовнішній вигляд злочинця. Ідентифікація з певною групою ознак способу вчинення злочину (від загальних до детальних) дозволить поступово звужувати коло пошуку визначенням відносно подібних дій на різних пошукових рівнях. Паралельно з цим на кожному рівні проводитиметься ототожнення злочинця за ознаками зовнішності (якщо їх виявлено). Автор переконаний, що впровадження АПС дозволить: 1) групувати злочини, вчинені подібно, за способом (загальними і окремими ознаками), територією, особами зі схожими зовнішніми ознаками, періодом скоєння; 2) здійснювати пошукові заходи будь-якому співробітнику, незалежно від наявності в нього досвіду роботи, знання території, що обслуговується, та криміногенного контингенту.

У підрозділі 2.2. *“Характеристика типових слідчих ситуацій. Організація та планування розслідування”* автор на підставі аналізу думок науковців, а також результатів проведених досліджень уточнює формулювання ситуацій та пропонує викласти їх так: 1) відсутність яких-небудь даних про особу, що вчинила злочин; 2) наявність деяких даних для пошуку винної особи за відсутності конкретного підозрюваного; 3) наявність конкретної особи, підозрюваної у вчиненні злочину, за недостатності доказів для пред’явлення їй обвинувачення. Крім того, він доходить висновку, що аналогічні ситуації притаманні стадії відновлення слідства у справі.

Виходячи з різноплановості завдань, вирішуваних на різних рівнях посадової вертикалі правоохоронного органу, щодо організації розслідування нерозкритих злочинів минулих років, автор наголошує на необхідності їх систематизації, а саме: 1) завдання, що вирішуються на рівні керівництва правоохоронного органу; 2) завдання, що вирішуються на рівні начальника окремого підрозділу правоохоронного органу; 3) завдання, що стоять перед співробітником, який бере особисту участь у розслідуванні нерозкритого злочину. Виділення зазначених рівнів та завдань на кожному з них сприяє більш чіткій диференціації діяльності співробітників від керівника до виконавця.

Аналізом думок науковців, анкетуванням практичних співробітників дисертантом визначено, що найбільш ефективно діючим суб’єктом розслідування кримінальної справи щодо нерозкритого злочину є слідчо-оперативна група (за неї порівняно з іншими заходами організаційного характеру висловились більшість опитаних – 34% слідчих та 31% оперуповноважених), до складу котрої входять слідчий, який вже проводив слідство та прийняв рішення щодо його зупинення, інший досвідчений слідчий та певна кількість оперуповноважених.

Автор також вважає, що план у кримінальній справі щодо нерозкритого злочину, крім відображення перспективи розслідування, повинен містити стисло інформацію про результати проведеного слідства. Зокрема, він має відображати: 1) загальні вихідні дані (дата порушення кримінальної справи, коротка фабула із зазначенням встановлених у ході розслідування обставин події, дата зупинення досудового слідства); 2) дані про виконану роботу й отримані результати (висунуті версії, засоби та якість їх перевірки); 3) нові версії, обставини, що з’ясовуються у ході їх

відпрацювання, та заплановані для цього дії. Дисертант констатує, що крім планів розслідування по кожній з кримінальних справ, що знаходяться у провадженні одного слідчого, доцільно використовувати календарний план-графік.

РОЗДІЛ 3 “Дії, спрямовані на розкриття злочинів минулих років”, складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1. *“Непроцесуальна діяльність у ході розслідування нерозкритого злочину”* дисертант аналізом думок науковців (В.П. Бахіна, В.М. Бикова, В.П. Лаврова та інших) стосовно напрямків пошукової діяльності при розкритті злочинів і різновидів заходів непроцесуального характеру доходить висновку щодо можливості їх систематизації: за характером дій – на організаційно-аналітичні, пошукові, оперативно-пошукові; за суб’єктом їх проведення – на виконувані слідчим чи органом дізнання та виконувані тільки органом дізнання; за рівнем латентності – на гласні та негласні. Автором пропонується для позначення діяльності у кримінальній справі щодо нерозкритого злочину використовувати поняття “пошукова”, що дозволить термінологічно відокремити заходи, котрі там проводяться, від дій, що виконуються для встановлення місцезнаходження обвинуваченого.

Для максимального використання всього комплексу заходів непроцесуального характеру при плануванні розслідування нерозкритого злочину пропонуються програми дій відповідно до визначених вище типових слідчих ситуацій. Для спрощення використання запропоновано диференціація непроцесуальних заходів на організаційно-аналітичні, пошукові та оперативно-пошукові. Крім того, у кожній із зазначених груп виділені основні заходи, тобто такі, що рекомендується виконувати незалежно від ситуації, що склалась у ході розслідування.

У підрозділі 3.2. *“Проблеми проведення слідчих дій на шляху до розкриття злочину”* дисертант зазначає, що в одній площині з можливістю та необхідністю проведення слідчих дій у кримінальній справі щодо нерозкритого злочину знаходяться проблеми тактичного та процесуального характеру. На тактику проведення слідчих дій впливає те, що всі вони кінцево спрямовані на пошук злочинця та закріплення доказів його вини. Водночас, досудове слідство вже проводилось та не призвело до позитивних результатів, внаслідок чого було зупинено. Саме тому правильний вибір слідчих дій, що надалі будуть виконуватись, відіграє важливу роль. Зіставивши думки В.П. Бахіна, В.М. Бикова, Г.К. Кожевнікова, В.П. Лаврова, Г.Н. Мудьюгіна, А.К. Сербулова та інших науковців, які називають різні комплекси слідчих дій, автор констатує, що всі вони одностайні щодо необхідності проведення допиту під час розслідування нерозкритих злочинів. До того ж результати дослідження кримінальних справ про нерозкриті злочини показують, що в них превалюють поверхнево проведені допити (потерпілих – у 76% випадків, свідків – у 63%).

З використанням положень, що містяться у наукових працях А.В. Дулова, В.П. Лаврова, В.Г. Лукашевича, З.І. Мітрохіної, П.Д. Нестеренко, С.М. Стахівського та інших, визначено ситуації, що виникають у разі необхідності проведення допитів після відновлення досудового слідства:

1) допит особи ще не проводився внаслідок об'єктивних причин (про особу відомо з матеріалів справи, але місце її перебування не виявили; особа взагалі не фігурувала в справі); 2) допит особи проводився до зупинення слідства, не приніс позитивних результатів щодо встановлення злочинця та збирання доказів вини; при цьому, на думку слідчого, який проводив допит, особа не володіє й не може мати криміналістично вагової інформації; 3) допит особи вже проводився до зупинення слідства й не приніс позитивних результатів, хоча є припущення, що особа володіє криміналістично вагомою інформацією, однак замовчує її через певні мотиви; 4) допит особи вже проводився до зупинення слідства й не приніс позитивних результатів, оскільки через певні причини особа замовчувала про наявну в неї інформацію, але по проходженні часу мотиви умовчання в особи зникли; 5) допит особи вже проводився, але не приніс позитивних результатів до зупинення слідства через його низьку якість в цілому. Крім того, автор зазначає фактичні підстави для проведення допитів щодо кожної ситуації, суб'єктів, які будуть їх виконувати.

Надалі дисертант наголошує на недоцільності існування інституту зупинення досудового слідства на підставі п. 3 ч. 1 ст. 206 КПК, мотивуючі це наступним: 1) завданням зупинення слідства є збереження його строків, але, відповідно до ч. 5 ст. 120 КПК, перебіг строку в справах, де не встановлено особу, яка вчинила злочин, почнеться лише після її встановлення, тож не має сенсу зупиняти слідство, строки якого не тривають; 2) відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 206 КПК умовою зупинення слідства є проведення всіх необхідних і можливих слідчих дій для встановлення особи, яка вчинила злочин, але стаття 209 КПК зобов'язує після зупинення слідства вживати заходів до встановлення злочинця; тож наявне певне протиріччя; 3) одним з наслідків рішення щодо зупинення слідства є припинення процесуальних дій, а це обмежує можливості з розкриття злочину, створює додаткові проблеми процесуального (наявність підстав для відновлення слідства) й організаційного (винесення постанови, оформлення статкартки, затвердження її у прокурора) характеру; 4) фіксація результату проведення пошукового заходу, наприклад бесіди, після відновлення слідства дублюється у процесуальній формі, що додатково ускладнює роботу.

На підставі викладеного вище автор пропонує внесення змін до КПК України запровадженням норм, згідно з якими після закінчення двомісячного терміну в розслідуванні злочину він враховувався б як нерозкритий на підставі прийняття рішення, оформленого постановою про визнання злочину нерозкритим, що, на відміну від рішення про зупинення слідства, не обмежуватиме можливості проведення слідчих дій, усуне наявні протиріччя.

У **висновках** дисертації відображено результати, що свідчать про досягнення мети дослідження та виконання всіх задач, поставлених у вступі до дисертації. Основними результатами дисертаційного дослідження, на думку автора, є такі: визначення криміналістичного змісту поняття “нерозкриті злочини минулих років” та сфери застосування рекомендацій з їх розслідування; розробка структури комплексу рекомендацій з розслідування нерозкритих злочинів

минулих років; систематизація причин нерозкриття злочинів та факторів, що впливають на їх розслідування; розробка криміналістичних рекомендацій щодо проведення аналізу справи про нерозкритий злочин та анкети-аналізу як форми для фіксації отриманих результатів; виділення типових слідчих ситуацій, що складаються у ході розслідування нерозкритих злочинів минулих років; розробка форми плану розслідування нерозкритого злочину та рекомендацій із застосування заходів непроцесуального характеру відповідно до типових слідчих ситуацій; визначення ситуацій щодо необхідності проведення допитів після відновлення досудового слідства, підстав для їх проведення та суб'єктів-виконавців; обґрунтування пропозицій щодо внесення змін до чинного КПК у частині визнання злочину нерозкритим замість інституту зупинення досудового слідства на підставі п. 3 ч. 1 ст. 206.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ:

1. *Лускатов О.В.* Відеозйомка при огляді місця події необхідна для розкриття злочину // Теорія та практика криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах: Тези доп. міжнар. наук.-практ. конференції. – К., 2001. – Ч. II. – С. 51-53.
2. *Лускатов О.В.* Удосконалення кримінально-процесуального законодавства та окремі питання слідчої тактики у світлі захисту прав та законних інтересів громадянина // Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності: Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції. Донецьк, 27 квітня 2001 року. – Донецьк, 2001. – С. 99-106.
3. *Лускатов О.В.* Можливості криміналістичного відеозапису для подолання деяких причин нерозкриття злочинів // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – Х., 2001. – Вип. 14. – С. 22-27.
4. *Лускатов О.В.* Особливості методики розслідування нерозкритих злочинів минулих років у системі викладання криміналістики // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2002. – № 1 (7). – С. 258-261.
5. *Лускатов О.В.* Визначення факторів, які впливають на розкриття злочинів // Актуальні проблеми сучасної криміналістики: Матеріали науково-практичної конференції. Сімферополь – Алушта, 19-21 вересня 2002 р. – Сімферополь, 2002. – Ч. 2. – С. 189-193.
6. *Лускатов О.В.* Оптимізація інформаційно-пошукової системи за способами вчинення злочинів як інструменту їх розкриття // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2003. – № 2 (11). – С. 309-312.

7. *Лускатов О.В.* Уточнення предмета методики розслідування нерозкритих злочинів минулих років // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2004. – № 1 (14). – С. 317-320.

8. *Лускатов О.В.* Структура методики розслідування нерозкритих злочинів минулих років // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2004. – № 3 (17). – С. 373-379.

9. *Лускатов О.В.* Зупинення досудового слідства у справах про нерозкриті злочини – потрібні зміни // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2004. – Спеціальний випуск № 1 (16) – С. 108-114.

АНОТАЦІЇ

Лускатов О.В. Розслідування нерозкритих злочинів минулих років. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. – Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2006.

Дисертація присвячена проблемам розслідування нерозкритих злочинів, можливості його удосконалення. У роботі визначено криміналістичний зміст поняття “нерозкриті злочини минулих років”, сферу застосування комплексу рекомендацій з їх розслідування, сформовано структуру комплексу. Систематизовано причини, за яких злочини не розкриваються, та фактори, що впливають на їх розслідування. Запропоновано програму аналізу кримінальних справ про такі злочини. Визначено типові слідчі ситуації, що складаються в ході розслідування. Систематизовано завдання на різних рівнях організації розслідування нерозкритих злочинів, заходи непроцесуального характеру. Визначено ситуації, що виникають за необхідності проведення допитів після відновлення слідства. Доведено недоцільність зупинення досудового слідства, коли не встановлено особу, яка вчинила злочин. На підставі цього висновку внесено пропозиції, спрямовані на вдосконалення чинного законодавства.

Ключові слова: нерозкриті злочини минулих років, комплекс рекомендацій, слідчі ситуації, зупинення досудового слідства.

Лускатов А.В. Расследование нераскрытых преступлений прошлых лет. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза. – Харьковский национальный университет внутренних дел. – Харьков, 2006.

Диссертация представляет собой комплексное научное исследование проблем расследования нераскрытых преступлений прошлых лет. В работе содержится ряд теоретических положений и

практических рекомендаций, сформулированных с учетом особенностей действующего законодательства Украины, на основе анализа научных взглядов и практики расследования преступлений названной категории. В частности, исследовано криминалистическое содержание понятия “нераскрытые преступления прошлых лет”, и в число таковых предложено включить лишь преступления, досудебное следствие по уголовным делам о которых приостановлено на основании п. 3 ч. 1 ст. 206 Уголовно-процессуального кодекса Украины (далее УПК) не позднее 31 декабря года минувшего по отношению к году, в котором проводится расследование.

Определена сфера применения комплекса рекомендаций по расследованию нераскрытых преступлений прошлых лет, сформирована его структура в составе следующих элементов: 1) характеристика причин и факторов, влияющих на раскрытие и расследование нераскрытых преступлений прошлых лет; 2) анализ материалов уголовного дела, досудебное следствие по которому приостановлено; 3) типичные следственные ситуации, организация и планирование расследования; 4) непроцессуальная деятельность в процессе расследования нераскрытого преступления; 5) особенности тактики проведения отдельных следственных действий. Систематизированы причины, в силу действия которых преступления остаются нераскрытыми. Расширена система факторов, влияющих на расследование нераскрытого преступления, а действие каждого из них рассмотрено с позитивной и негативной стороны.

Предложена программа анализа уголовных дел о таких преступлениях, представляющая рекомендации по последовательному изучению материалов, отображающих результаты состоявшегося расследования. Сделан вывод об идентичности типичных следственных ситуаций, складывающихся как до приостановления досудебного следствия, так и перед его возобновлением, а также уточнены их формулировки. Определены задачи, разрешаемые на разных уровнях служебной вертикали правоохранительного органа (руководство, начальник структурного подразделения, отдельный сотрудник), связанные с организацией расследования нераскрытого преступления.

Систематизированы мероприятия непроцессуального характера. Для упрощения использования всего их комплекса в зависимости от имеющейся следственной ситуации непроцессуальные действия предложено дифференцировать на организационно-аналитические, поисковые и оперативно-поисковые. Определены ситуации, которые возникают при необходимости проведения допросов после возобновления следствия. Названы фактические основания для проведения допросов в данных ситуациях, а также субъекты для их выполнения.

Обоснована нецелесообразность приостановления досудебного следствия в случае, когда не установлено лицо, совершившее преступление. На основании данного вывода предложено внесение изменений в УПК путем принятия норм, регламентирующих порядок признания

преступления нераскрытым, что, в отличие от решения о приостановлении следствия, не будет ограничивать проведение следственных действий.

Ключевые слова: нераскрытые преступления прошлых лет, комплекс рекомендаций, следственные ситуации, приостановление досудебного следствия.

Luskatov A.V. The investigation of uninvestigated crimes of the last years. – *Manuscript.*

The thesis for candidate's degree of law in specialty 12.00.09 – criminal procedure and criminalistics; forensic examination. – Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, 2005.

The thesis deals with the problems of the investigation of uninvestigated crimes and possibilities of its improvement. In the work the criminalistic content of the concept “uninvestigated crimes of the last years” and the sphere of using the complex of recommendations on their investigation are determined, the structure of the complex is formed. The reasons for uninvestigated crimes and factors influencing their investigating are systematized. The program for analyzing criminal cases of such crimes is offered. Typical investigative situations forming during their investigation are determined. Tasks at different levels of organizing the investigation of uninvestigated crimes and non-procedural actions are systematized. The situations arising when it is necessary to interrogate after the renewal of the investigation are determined. The inexpediency of suspending a pre-trial investigation when a person who committed a crime is not determined is proved. On the basis of this conclusion the proposals aimed to the improvement of the legislation currently in force are introduced.

Key words: uninvestigated crimes of the last years, complex of recommendations, investigative situations, suspending a pre-trial investigation.

Підп. до друку 18.08.2006. Папір офсетний. Друк офсетний.

Формат 60x84/16. Умов.друк.арк. 0,9. Обл.-вид.арк. 0,9

Тираж 100 прим.

Дільниця оперативного друку
Харківського національного університету внутрішніх справ
61080, м. Харків, пр-т 50-річчя СРСР, 27